

Број/Број: 01/5-011-1449/03
Сарајево/Сарајево: 30.3.2004. године

З А П И С Н И К

9. сједнице Комисије за људска права, имиграцију, избјеглице и азил, одржане 23.2.2004. године, с почетком у 9,00 часова.

Сједници Комисије присуствовали су:

- Елмир Јахић, председавајући Комисије,
- Мартин Рагуж, први замјеник председавајућег,
- Тихомир Глигорић, други замјеник председавајућег,
- Нацида Млаћо, члан Комисије,
- Милош Јовановић, члан Комисије,
- Ружа Сопта, члан Комисије,
- Селим Бешлагић, члан Комисије,
- Мухамед Алтић, члан Комисије.

Сједници није присуствовао Муниб Јусуфовић.

За сједницу је усвојен сљедећи

Д н е в н и р е д :

1. Усвајање записника 8. сједнице,
2. Утврђивање Оријентационог плана активности Комисије за 2004. годину
3. Извјештај о стању људских права у предмету Тржница Аризона, подносилац радна група Комисије,
4. Активност око формирања Вијећа националних мањина у Парламентарној скупштини БиХ,
5. Текућа питања.

Ад. – 1. Усвајање записника 8. сједнице Комисије

Након усвајања дневног реда, председавајући Комисије Елмир Јахић предложио је расправу и усвајање записника 8. сједнице.

О записнику није било расправе.

Како није било расправе, председавајући Комисије предложио је усвајање записника, па је Комисија једногласно усвојила записник 8. сједнице Комисије.

Ад. – 2. Утврђивање Оријентационог плана активности Комисије за 2004. годину

У уводном излагању за другу тачку дневног реда предсједавајући Елмир Јахић указао је на околност да је Комисија за људска права, имиграцију, избјеглице и азил Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ (у даљњем тексту: Комисија) у обавези донијети Оријентациони радни план Комисије за 2004. годину (у даљњем тексту: Оријентациони радни план), те да су он и секретар Комисије припремили драфт тога акта. Предложио је дискусију по овој тачци дневног реда.

У расправи су учествовали чланови Комисије и то: Ружа Сопта, Мухамед Алтић, Тихомир Глигорић, Милош Јовановић, Селим Бешлагич. Они су у основи прихватили приједлог Оријентационог радног плана, а дали су и одређене приједлоге допуна.

Г-ђа Ружа Сопта је предложила да се у Оријентациони радни план уграде и обиласци избјегличких центара у Босни и Херцеговини, који сада служе као нужни и привремени прихватни смјештај избјеглицама и прогнаницима.

Г. Мухамед Алтић је подржао концепт Оријентационог радног плана те предложио конкретизацију оних активности које се тичу расељених и избјеглих лица.

Г. Тихомир Глигорић, подржавајући приједлог Оријентационог радног плана, дао је подршку посебно обиласцима општина, као и центара у којима се налази највише избјеглица и прогнанника.

Г. Милош Јовановић је истакао потребу да се у току рада Комисије има у виду околност да ће надлежни органи достављати законе (прије свега Вијеће Министара и Европска комисија за студију изводљивости) који ће имати приоритет у активности Комисије и то треба укалкулирати у Оријентациони радни план. Исто тако, предложио је да се у календар активности унесе и одлазак представника Комисије у посјету ICTY (Међународном кривичном суду за бившу Југославију) у Хагу.

Г. Селим Бешлагич је подржао приједлог Оријентационог радног плана те подвукао потребу обилазака општина ради сагледавања стања остварења људских права и слобода повратника и других житеља тих градова.

Након проведене расправе донесени су слиједећи закључци:

- **прихвата се приједлог Оријентационог радног плана Комисије за 2004. годину, измјењен и допуњен приједлозима и сугестијама присутних чланова Комисије,**
- **за наредну сједницу чланови Комисије требају припремити свој став које би општине требало посјетити ради сагледавања остварења људских права и слобода у њима.**

Ад. - 3. Извјештај о стању људских права у предмету Тржница Аризона, подносилац радна група Комисије

У уводу за ову тачку дневног реда, предсједавајући Комисије је упознао присутне да се Предсједништво Удружења Равне (удружење грађана приватних власника земљишта и власника радњи на приватном земљишту «Равне») обратило овој комисији представком. Представка је поднесена 22. априла 2003. године, у којој се истиче да су службена тијела власти Брчко Дистрикта (у даљњем тексту: БД) својим дјеловањем повриједила основна људска права: право на имовину и право на рад групи грађана, власника земљишта и власника пословних објеката на простору Тржнице Аризона.

Руковођена овом представком, Комисија је на 6. сједници, одржаној 9. септембра 2003. године, одредила Радну групу која ће провјерити наводе из Представке, те предузети и друге

радње с циљем утврђивања објективних околности кршења људских права и предлагања мјера за заустављање и санирање тог стања.

Прихваћено је да Радну групу чине: Ружа Сопта, Милош Јовановић и Муниб Јусуфовић, а на првој сједници за предсједавајућу Радне групе изабрана је Ружа Сопта. Након разматрања ове проблематике, Радна група је доставила свој извјештај, па предлаже дискусију о томе.

Г-ђа Ружа Сопта је презентирала активност Радне групе. Она је истакла да је на састанцима Радна група разматрала пристигле материјале, као и материјале који су стигли након захтјева Радне групе за допуном, те захтјева за изјашњавањем на Представку грађана. У том смислу, тражено је од од свих важнијих државних институција БД изјашњење о Представци грађана и достава релевантне документације у вези с овим предметом и то: Скупштине БД (Комисије за заштиту људских права БД и Комисије за праћење рада Владе БД), градоначелника БД, замјеника градоначелника, Владе БД (шефа Одјела урбанизма и шефа инспекцијских служби), Полиције БД, Основног суда БД који су, углавном, доставили своје одговоре и тражену документацију. Ради упознавања с предметом, Радна група извршила је увид у пристигле материјале. У циљу стицања непосредног увида у предмет и актуелност случаја, Радна група организирана је састанке с наведеним државним тијелима и институцијама БД као и с подносиоцима Представке. Тако је 28. новембра 2003. у Брчком у службеним просторијама Општине разговарала с представницима власти БД и то: вршиоцем дужности градоначелника, односно замјеником градоначелника (јер је, у међувремену, смијењен градоначелник), шефом Одјела комуналних послова, координатором Правне службе Владе БД, представницима Скупштине БД и Комисије за људска права и притужбе грађана, представницима Инспекције, начелником Полиције БД и другим. Истог дана обављен је разговор и с представницима Удружења Равне на адреси Удружења. У Представци и у разговору с члановима Удружења истакнут је велики број неправилности које су чиниле и чине службе и представници власти БД, а један дио навода потврђује и Уред за жалбе и притужбе грађана при Влади БД – чији су запослени провјерили наводе грађана на терену и увидом у документацију. Ријеч је о више од стотину жалби грађана - власника земљишта и власника самосталних радњи на приватном земљишту, који се, углавном, жале на рад инспекцијских служби, рад полиције, док Удружење Равне у својој представи има примједбе и на рад Основног суда БД, Апелационог суда, указује на спреге и присуство мита и корупције, кориштење службених овлаштења на штету опћег интереса грађана БД као и групе грађана чак и по националној структури. Надлежна група Комисије утврдила је, а што су сви представници власти и чланови Удружења у разговору истакли, да је од оснивања БД на тим просторима учињено доста позитивног као што је: доношење Устава БД, изабрана је Скупштина БД, именована Влада, направљена реорганизација општинске управе као и остварени квалитетни помаци у реорганизацији пореског система, првенствено у јачању пореске и финансијске дисциплине. Сви су свјесни да су повољном стању допринијеле донације страних донатора и значајна страна улагања која су, опет, пристигла захваљујући америчкој супервизији, а то је све омогућило највеће плаће државних служби у БиХ. Од потписивања Уговора између Владе БД и Италпројекта ствари се комплицирају, буџет се не пуни по предвиђању и имамо већ поменути ситуацију. Због свега овога намеће се питање да ли је БД до потписивања Уговора само привид, односно да ли је БД нешто што је одрживо у будућности и без супервизора. Наиме, у изборном процесу, БД није дјеловао као остали дио БиХ. У БиХ проведени су избори за локалне власти и то на основу пописа становништва из 1991. године, као својеврсна негација посљедњег рата и његових тековина, док то начело није примијењено у БД у којем и нису проведени локални избори у посљедњих шест година укључујући и три године од формирања БД. Напомена: према попису 1991. године, национална структура становништва овог подручја била је:

- 44% Муслимани сада Бошњаци,
- 25,4% Хрвати,
- 20,8% Срби и

- 9,4% Југославени остали.

Као надлежна, Комисија за људска права и избјеглице – случај Тржнице Аризона мора проматрати и из овог угла, јер се у разговору и с представницима власти (а из њихове међусобне комуникације) као и из Представке и разговора с представницима Удружења Равне могло примијетити да је «случај» Тржнице Аризона попримио значајну националну димензију. Мора се признати да је негативна порука послана прогнаним, расељеним и избјеглим самом структуром успостављене власти, а да не говоримо како су дестимулативно дјеловала, на све потенцијалне повратнике, сва догађања око кршења људских права у вези с Тржницом Аризона у години кад се у другим дијеловима БиХ догађају најмасовнији повраци прогнаних, избјеглих и расељених. (У отвореном писму Удружење Равне изричито наводи и документира да је нападнута имовина Хрвата у подручју Аризоне и то од органа власти БД, на што су јавно протестирали и поједине политичке странке (ХСС).

На основу свега и свестрано размотреног проблема, како оног исказаног у Извјештају Групе, тако и из расправе на сједници одржаној 23.2.2004. године, Радна група предлаже доношење одређених закључака.

Након ширег увода презентираним од предсједавајуће радне групе, у расправи о овој тачци дневног реда дискутирали су, осим предсједавајућег Комисије још и Милош Јовановић, Селим Бешлагих Тихомир Глигорић и Мартин Рагуж.

Г. Милош Јовановић је истакао и околност да су људи у власти у БД уплашени јер су у овај предмет и послове око Тржнице Аризона укључени и странци на јаким позицијама власти.

Г. Селим Бешлагих је подсетио да је настанак тржнице Аризона порука да рат у БиХ није рат између њених народа већ између политика. У тим односима власт је правила грешке. Овај случај треба бити поука, да интензивно радимо на крупним пројектима, али да не гријешимо.

Г. Тихомир Глигорић је истакао да је Тржница Аризона показала да у Босни и Херцеговини немамо изграђен правни систем и механизме рада тог система. У овом случају “опћи интерес” је изиграна категорија јер је кориштен за репресију према људима, власницима парцела, а не као категорија коју требамо штитити у интересу свих људи.

Г. Мартин Рагуж је, тражећи проширење понуђених закључака, посебно апострофирао (подвукао) одговорност Супервизора за БД. Супервизор БД је одговоран за рад органа власти БД и за постојање кругова и група људи у власти, који су кршили људска права и слободе. Такођер треба, у обновљеном поступку, испитати рјешење о додјели земљишта.

Предсједавајући комисије, г. Елмир Јахић подржавао је одређене примједбе чланова Комисије и сам тражећи одговоре за позицију супервизора БД, а уједно се питао ко и шта стоји иза Италипројекта и опвих дешавања. На основу закључака радне групе Комисије и дискусија предложио је да се дефинирају закључци које треба доставити Представничком дому Парламентарне скупштине на знање и на евентуално поступање по њима и достављање оним институцијама према којима су утврђене обавезе. Након гласања, прихваћени су од чланова Комисије слиједећи закључци:

- 6. Случај Тржнице Аризона, сложен и комплициран, условно је назван «предмет», јер се састоји од пуно појединачних предмета различитих и по правном и по материјалном основу.**
- 7. Комисија је свјесна да о овом предмету није завршен судски поступак. Наиме, иако је дио предмета завршен пред судовима БД, није завршен по ванредним правним лијековима, као и пред Уставним судом БиХ, због тога предлажемо да предмет упутимо у Уред омбудсмена БиХ, као и надлежном тужиоцу на евентуални поступак.**

8. Кроз саму пресуду Основног суда у БД, кроз презентирану документацију, кроз извјештаје Комисије за људска права, Уреда за притужбе и жалбе као и из разговора с представницима Удружења Равне и представницима власти у БД, Комисија стиче увјерење да је било и има доста случајева кршења Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, а тиме и Устава БиХ. Против појединаца и група грађана усмјерени су и поједини дијелови основног уговора о Тржници Аризона између Италије и Владе БД, поједина рјешења урбанистичке службе, дјеловање инспекцијских служби, а посебно у случајевима интервенције полиције.
9. Неоспорно је да се на неправилан начин, на штету појединаца и њихових самосталних радњи и мањих приватних фирми, афирмирала једна приватна фирма уз кршење мноштва прописа која се тичу људских права. Тијела управе БД у овом предмету предузимала су низ радњи које нису имале уобичајен правни слијед те се и то може узети као својеврсно психолошко малтретирање и сметање грађана. (У понуди стављено приватно пољопривредно земљиште прије Рјешења о пренамјени и Одлуке о утврђивању опћег интереса над тим земљиштем. Власници земљишта су Хрвати.)
10. Обје стране с којима је Радна група обавила разговор истицале су да Уговор о Аризони има елементе штетног уговора, а и да је већ произвео штетне ефекте на цијелу заједницу БД.
11. Захтијева се од власти БД, а посебно Скупштине и градоначелника, осигуравање брзог и ефикасног рјешавања предмета, како би се оштећени грађани обештетили, а Тржница Аризона престала бити зона кршења људских права. У том смислу, треба преиспитати легалитет Рјешења о утврђивању опћег интереса на приватном земљишту за које нису гласали посланици из реда хрватског народа. Упркос томе што је на то рјешење реагирао и ОХР, оно није промијењено и остало је основа спорних активности на Тржници Аризона.
12. Омогућити једнако право на рад и добивање дозвола за рад као једног од основних права сваког човјека. Обештетити оне којима је дозвола одузета зато што нису закључили уговор с Италијом.
13. Случај Тржница Аризона треба нужно ријешити одмах, обесправљенима вратити самопоуздање и на тај начин покушати донекле анулирати негативну поруку свим прогнаним, избјеглим и расељеним, која је послана у години кад је повратак у осталим дијеловима БиХ био најмасовнији. Међутим, они су се ионако осјетили «већ поново прогнаним», јер тамо гдје полиција прелази своја овлашћења, гдје не постоји радна и имовинска сигурност, у крајњем случају, то значи одсуство личне и животне сигурности.
14. Подржава се иницијатива о доношењу Закона о измјенама и допунама Закона о Суду Босне и Херцеговине, да би се осигурала правна заштита грађанима БД на државном нивоу.
15. Упућује се иницијатива Високом судском и тужилачком вијећу Босне и Херцеговине (као и Независној судској комисији) да преиспитају Одлуку Апелационог суда БД по овом случају.
16. Захтијева се од супервизора БД да преиспита Рјешење о додјели земљишта и о томе извјестити ову комисију.

Ад. - 4. Активност око формирања Вијећа националних мањина у Парламентарној скупштини БиХ,

Као увод у ову тачку дневног реда, секретар Комисије је подсетио чланове Комисије на обавезе које произилазе из Закона о заштити права припадника националних мањина, којег је Парламентарна скупштина БиХ донијела у мају 2003. године («Службени гласник БиХ», број 12/03). Обавеза Парламентарне скупштине БиХ, сходно члану 21. Закона је да у року од 3 мјесеца од дана ступања на снагу Закона оснује посебно тијело «вијеће националних мањина БиХ» као посебно савјетодавно тијело сачињено од припадника националних мањина, набројаних у члану 3. Закона. Иакако је потребу доношења одлуке и стварања реалних претпоставки да би се Вијеће и основало.

О овој тачки дневног реда дискутирали су: предједавајући Комисије Елмир Јахић и члан Комисије Селим Бешлагих. Указано је на потребу провјере стања у региону по питању партиципирања припадника националних мањина. Дискусија је показала постојање одређених отворених питања, посебно код заступљенисти припадника мањина, као и у гласању о одређеним питањима.

На приједлог предједавајућег, једногласно је усвојено да се с овим питањем мало застане, те да се прикупе одређени подаци о стању националних мањина у сусједним земљама, као и њиховој партиципацији у власти у тим земљама.

Ад. - 5. Текућа питања

По овој тачки дневног реда било је више дискутаната.

Госп. Милош Јовановић актуелизирао је ранију идеју да представници Комисије посјете Међународни трибунал у Хагу, те се упознају с радом и проблемима овог тијела. Уједно би посјетили оптужене, притворене особе, а по могућности, пратили би суђење које би било актуелно у вријеме посјете. Како је у склопу Оријентационог радног плана предвиђено да се посјета изврши у току наредних мјесеци, тражио је убрзање ове активности.

Секретар Комисије је презентирао члановима Комисије цјелокупну активност у овом предмету, као и последње писмо које је Комисији упутио предсједник ИЦТУ суда г. Теодор Мерон.

Предједавајући је предложио да се група, која ће посјетити Хаг одреди. Указао је на интересовања г. Јовановића и г. Рагуџа за одлазак.

Након дискусије, једногласно је закључено да се с овом активношћу настави до њене реализације. Уједно је овлаштен предједавајући Комисије да се консултује с члановима Комисије и да он одреди цјелокупну групу која ће посјетити Хашки трибунал (ИЦТУ).

Г. Милош Јовановић је актуелизирао питање оних људи којима је Високи представник за БиХ блокирао рачуне у банкама, па се сада они налазе у врло тешкој материјалној ситуацији. О овој проблематици је говорила и г-ђа Ружа Сопта указујући да има много породица које имају депонована средства у Херцеговачкој банци, који су подигли кредите, али сада нису у могућности да их отплаћују. И г. Елмир Јахић је говорио о људима које је смјенио Високи представник за БиХ, као и различитости њиховог статуса. Једни могу да буду предавачи на факултетима, а други не могу. Он сматра да је ово веома осјетљиво политичко питање које се мора полако отворати и разматрати пред овом Комисијом. О овој проблематици је дискутовао и г. Селим Бешлагих истичући њену озбиљност и тежину питања.

Након дискусије је закључено да се и о овим питањима треба бавити Комисија. За идућу сједницу је предложено да чланови Комисије припреме концепт приступа овој проблематици и конкретизују питања која би Комисија разматрала.

Завршавајући ову тачку дневног реда, Комисија је завршила своју 9. сједницу.
Сједница је завршена у 14,00 часова.

СЕКРЕТАР КОМИСИЈЕ

др. Зијад Хасић

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ КОМИСИЈЕ

Елмир Јахић